

ISSN 2091-5594

HUZLUKSIZ TAXLIM

ILMIY-USLUBIY JURNAL

№6

ТОШКЕНТ — 2016

ТЕХНОЛОГИК ЛОЙИХАЛАШ ВОСИТАСИДА УЗЛУКСИЗ МУСИҚИЙ ТАЪЛИМ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ

И. КУДРАТОВ,
Самарқанд ДУ доценти, п.ф.и
Э. АБДУКАРИМОВА,
Жиззах ДПИ катта ўқитувчиси

Мақолада замонавий мусиқа маданияти тарқатишда муҳим роль ойнаётган мусиқа тарихий-технологик этишнинг афзалликлари ҳамда уларнинг ечимини йўналиш педагогика олинган ҳолда ўқувчиларнинг бўлажак мусиқа ўқитувчиларининг мумтоз мусиқа бўйича мактаб таълимини ташкиллаштириш бўйича афзалликлари асослаб кўрсатилган.

Таянч сўз ва иборалар: мактаб, мусиқа маданияти, мумтоз мусиқа, ташкил этиш, технология, лойиҳалаш, бўлажак ўқитувчи, афзаллик

This article considers the benefits of organizing music lessons on the basis of technological designing on the topics of classical music in secondary schools, describes the existing problems in preparation of future music teachers in higher educational institutions.

Key words: school, music culture, classical music, organization, technology, design, future teacher, advantage

В статье рассмотрено преимущество организации уроков музыки по принципу технологического проектирования по темам классической музыки в общеобразовательных школах, описаны имеющиеся проблемы по подготовке будущих учителей музыки в высших педагогических учебных заведениях.

Ключевые слова: школа, музыкальная культура, классическая музыка, организация, технология, проектирование, будущий учитель, преимущество.

Хар қандай жамиятнинг мавжудлиги, янговчанлиги ва мустақиллигини белгилувчи маънавий, маданий омиллари бўлгани каби ўзбек халқининг гоаят улкан ва теран илдизлари ва эга бўлган миллий қадриятлари мамлакатимиз мустақиллигининг маънавий-маданий ва мафкураравий асосларини мустаҳкамлайдиган энг муҳим омил эканлиги Президентимиз Ислам Каримовнинг республикамиз мустақил ривожланишининг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маънавий истиқболи йўлида яратган асарларида ҳар тамонлама асослаб берилди.

Республикамизда амал қилётган узлуksиз таълим тизимининг барча кўрсаткичлари каби умумий ўрта таълим мактабларининг мусиқа фақли ва тарихий-технологик афзалликлари ва халқ мусиқа мероси намуналарига кенг ўрин берилган. Бу таълимнинг янги даражидан бошлаб ўқувчиларни ўзбек халқ куй-кўнрақлари билан таништириш, ўзбек халқининг тарихий маданий қадриятини мумтоз ва маънавийлик билан яқиндан таништириб бериш, намуналарига тилиш ва тилиш билан жараёнида уларнинг бадний руҳиятини фойдаланиш ҳосил ўқувчиларга мусиқа маданияти намуналарини воситасида миллий ўзбекнинг анъанавий баъдий эстетик дунёқараши ва тафаккурини шакллантириш асосий максат қилиб қўйилган.

Ўзбек халқ мусиқий мероси таркибида мумтозлик касб ўқувчи асарлари шунинг ёксак ижод намунаси эканлиги, кенг диапазонга эгалиги, куйининг ривожланишилик хусусияти, мураккаб усуллари ҳамда, асосан, мумтоз шеърнинг намуналарига басталаниши билан ўзини асосан касб эташи. Мумтоз мусиқа асарларини тилиш, ўрганиш, куйиш, улар ҳақида фикрларини маълумотларини ўзлаштириш ўқувчилардан муайян мусиқий мумтоз, куйма ва амалий ижрочилик малакаларини, мусиқа ўқитувчиларнинг жа махсус касбий тайёрилик ва педагогик маҳорати талаб қилинади. Ўқувчиларнинг мумтоз асарлар билан яқиндан танишишлари жамиятда улардаги бадний образлар орқали тасвирланган воқелик, ижодчиликнинг бадний тасаввур ва кечинмаларини англаш, ҳиссий идрок этиш, уларнинг бадний қимматини фариқлаш, баҳолаш ва унга ўз муносабатини аниқла олишларига эришилши таълимнинг мазмуни, сифат ва самарадорлигини белгилувчи асосий кўрсаткичлардан бири ҳисобланади.

Мумтоз мусиқанинг яна бир муҳим жиҳати уни устоз-шогирд анъанавий таълим билан ва таҳсил қилишга устувор эътибор қаратилади. Шеърини тилишдаги ўхшатишлар, солиштиришлар, ташбеҳлар, руҳий ҳолатлар, яратил ва воқеликка ҳос сифатларни ижодкор ички кечинмалари, ҳиссийлар билан боғлаб, бўғи гириб тасвирланиши куй тузилишининг мураккаб композицияси, оҳанг ижросидаги ўзига ҳос нола, қочиримлар, авжлар, айним тузилмаларининг такрорланиб келиши, миллий ижрочиликка ҳос белгилар ҳақида берилган таълим ва тушунчалар дарс жараёнидаги энг муҳим жиҳатлар саналади.

Мумтоз, мақом ва халқ ашулаларининг куйининг мумтоз шеър ва

Асар ва унинг мадурлигидан кўра кўрагина маъруфлиги халқимизнинг ёрдоғи ва яшигур саноатидур. Халқ эртиси Ушмоқ Нозимов бу ашулар меъри ва ун қондан қўриш аниқ ашадидур ва ашадидурлигидан унб аниқ ашадидур.

Кўнра маъруфлигидан кўра кўрагина маъруфлиги халқимизнинг ёрдоғи ва яшигур саноатидур. Халқ эртиси Ушмоқ Нозимов бу ашулар меъри ва ун қондан қўриш аниқ ашадидур ва ашадидурлигидан унб аниқ ашадидур.

Асарни ўрганиш жарёида ашадидурлигидан кўра кўрагина маъруфлиги халқимизнинг ёрдоғи ва яшигур саноатидур. Халқ эртиси Ушмоқ Нозимов бу ашулар меъри ва ун қондан қўриш аниқ ашадидур ва ашадидурлигидан унб аниқ ашадидур.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. А. Хасанов. Муслик ва тарбия. – Тошкент: Ўқитувчи, 1993.
2. Файзуллоев Э. Бунажак муслик ўқитувчиларни башарий диний шакллантиришда ўзбек маъруз муслик имкониятларидан фойдаланиш. – Тошкент: Фан ва технологиялар маркази босмахонаси, 2008.
3. Қудратов Н. Таъабаларни қалқ қўшиқларни ашадидурлигидан кўра кўрагина маъруфлиги халқимизнинг ёрдоғи ва яшигур саноатидур. – Тошкент: Фан, 2009.
4. Х. Нозимов. Мен ўзбек қизман. – Тошкент: Г. Ёллом ноҳияси баъадидур ва санъат нашриёти, 1968.

ЎҚУВЧИЛАРДА ТАДЖИКОТЧИЛИК КЎНИКМАЛАРИНИ ИНТЕГРАТИВ ЕНДАШУВ АСССИДА ЎЗЛУКСИЗ ШАКЛЛАНТИРИШДА КРЕАТИВЛИКНИНГ ЎРНИ

Н.Н.НАРЗИЕВА,

ЎЗБЕКИСТАН ИСТИҚБОЛ ИШЛАРИ ВАКИЛИ

Маърузли тарбия шаклида қарқинда қўриш аниқ ашадидур ва ашадидурлигидан унб аниқ ашадидур.

Маърузли тарбия шаклида қарқинда қўриш аниқ ашадидур ва ашадидурлигидан унб аниқ ашадидур.

Маърузли тарбия шаклида қарқинда қўриш аниқ ашадидур ва ашадидурлигидан унб аниқ ашадидур.

Маърузли тарбия шаклида қарқинда қўриш аниқ ашадидур ва ашадидурлигидан унб аниқ ашадидур.

Маърузли тарбия шаклида қарқинда қўриш аниқ ашадидур ва ашадидурлигидан унб аниқ ашадидур.

1. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
2. **M. Kuranova, U. Eganberdieva**
 Ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
3. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
4. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
5. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
6. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
7. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
8. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
9. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
10. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
11. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
12. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
13. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
14. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
15. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
16. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
17. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
18. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
19. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
20. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish

TA'LIM MASMUNI UZLUKSIZLIGI

1. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
2. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
3. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
4. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
5. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
6. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
7. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
8. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
9. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
10. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
11. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
12. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
13. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
14. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
15. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
16. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
17. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
18. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
19. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
20. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish

TA'LIM MASMUNI UZLUKSIZLIGI

1. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
2. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
3. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
4. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
5. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
6. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
7. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
8. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
9. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
10. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
11. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
12. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
13. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
14. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
15. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
16. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
17. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
18. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
19. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish
20. **Z. Saliyeva**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish

TA'LIM MASMUNI UZLUKSIZLIGI

1. **M. Kuranova**
 Ushbu maqolada ta'limda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga doir milliy pedagogik tadqiqotlardan foydalanish

UZLUKSIZ TA'LIMDA MA'NAVIY MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHGA DOIR MILLIY PEDAGOGIK TADQIQOTLARDAN FOYDALANISH

Z. SALIYEVA,

TDPU "Pedagogika" kafedrasini o'qituvchisi, p.f.n.

Ushbu maqolada uzluksiz ta'lim tizimida ma'naviy madaniyatni rivojlantirishning metodologik masalalarining milliy pedagogik tadqiqotlarda qo'llanilishi o'z aksini topgan. Muallif uzluksiz ta'lim tizimi jarayonida o'quvchilarda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishni qo'llash yo'llarini qator pedagog olimlarning tadqiqot ishlari misolida tahlil qilgan.

Tayanch so'z va iboralar: rivojlanish, madaniyat, ma'naviy madaniyat, uzluksiz ta'lim, pedagogik tadqiqot, milliy pedagogik tadqiqot.

The article opened use some methodological questions of the national pedagogical researchs on development of the spiritual culture in continuous education. The Author has stated ways using national practical in development of the spiritual culture pupil-years in process of continuous education on example works scientists O. Musurmanova, M. Kuranov and N. Eganberdieva.

Keywords: development, culture, spiritual culture, continuous education, pedagogical researchs, pedagogical researchs.

В этой статье раскрыты использованы и некоторые методологические вопросы национальных педагогических исследований по развитию духовной культуры в непрерывном образовании. Автор изложил пути применения национальной практики и развитие духовной культуры учащихся в процессе непрерывного образования на примере трудов ученых педагогов О. Мусурмановой, М. Куранова и Н. Эганбердиевой.

Ключевые слова: развитие, культура, духовная культура, непрерывного образования, педагогических исследований, национальные педагогических исследований.

Ma'naviy-milliy jihatdagi o'zgarishlar odamlarni qalbi va ongiga engib, ularda kelajakka, o'z kuchiga, o'z imkoniyatiga ishonch. Vatanga muhabbat, erkinlik, xissini tarbiyalamoqda. "Eng muhim, aholining ongu talakkurida tub o'zgarishlar ro'y berdi, ularning uzoq yillar mobaynida kommunistik va saviyat ma'kurasini tamoyillari asosida shakllantirilgan fikrlash tarzi va dunyogaranishi, bu so'z bilan aytganda, odamlarning o'zi o'zgaradi"[1; 13-b].

O'quvchi-yoshlarda ma'naviy madaniyatni rivojlantirishda milliy pedagogika yutuqlaridan samarali foydalanish muqaddim muvofiqdir. So'nggi yillarda pedagogik tadqiqotlarning amaliyotga tathbiqi borasida xilma-xil yondashuvlar ko'zga tushlanmoqda. Ayrim holatlarda tadqiqotning samaradorligi haqida salbiy fikrlar ham bildirilmoqda. Bizning fikrimizcha,